

XIV FORUM
FINANSÓW
PUBLICZNYCH

21-23.11.2022 r.

Gospodarowanie składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa po zmianach przepisów

Prowadząca: dr Małgorzata Borowik

Zasady zarządzania mieniem państwowym

- ▶ W ustawie z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (tekst jedn. DzU z 2021 r., poz. 1933 ze zm.) ustawodawca podkreśla, że mienie to służy przede wszystkim do realizacji zadań publicznych, oraz nakłada na jednostki obowiązek gospodarowania nim w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki oraz z zachowaniem należytej staranności.
- ▶ We wspomnianej ustawie zdefiniowano również kierownika jednostki odpowiedzialnego za gospodarowanie mieniem publicznym.
- ▶ W świetle art. 2 pkt 7 tej ustawy kierownik jednostki to dyrektor generalny urzędu, kierownik urzędu (w urzędach, w których nie tworzy się stanowiska dyrektora generalnego urzędu) lub osoba, która na podstawie przepisów odrębnych jest odpowiedzialna za gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa powierzonym jednostce budżetowej.

Państwowa osoba prawna

- ▶ W ustawie o zasadach zarządzania mieniem państwowym zostały enumeratywnie wskazane państwowe osoby prawne (art. 3). Zalicza się do nich między innymi: państwowe jednostki budżetowe, agencje wykonawcze, instytucje gospodarki budżetowej, państwowy fundusz celowy posiadający osobowość prawną (PFRON).
- ▶ Zgodnie z art. 44¹ § 1 kodeksu cywilnego własność i inne prawa majątkowe stanowiące mienie państwowe przysługują Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym. Skarb Państwa jest osobą prawną, która w stosunkach cywilnoprawnych jest podmiotem praw i obowiązków dotyczących mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych (np. państwowych przedsiębiorstw, banków, instytucji ubezpieczeniowych, szkół wyższych).
- ▶ Państwowa jednostka organizacyjna ma status państwowej osoby prawnej, gdy jest to wyraźnie wskazane w przepisach prawa.

Państwowa osoba prawna

- ▶ Państwową osobą prawną jest między innymi jednostka organizacyjna mająca osobowość prawną, utworzona przez organ administracji rządowej w drodze ustawy lub na podstawie ustawy, lub w wykonaniu ustawy.
- ▶ W przypadku takich osób prawnych Skarb Państwa ma wyłączne prawo do:
 - decydowania (bezpośrednio bądź pośrednio) o postanowieniach statutu;
 - nadwyżki między przychodami a kosztami tej osoby prawnej (jeżeli podlegają dysponowaniu);
 - dysponowania majątkiem osoby prawnej po jej rozwiązaniu lub innej utracie przez nią bytu prawnego.

Państwowa osoba prawna

Państwowymi osobami prawnymi są także m.in.:

- ▶ uczelnia publiczna utworzona przez państwo reprezentowane przez właściwy organ władzy lub administracji publicznej;
- ▶ samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, którego organem założycielskim jest Skarb Państwa.

Zasady gospodarowania mieniem państwowym

- ▶ Zakres uprawnień organów administracji publicznej oraz kierowników jednostek w zakresie gospodarowania powierzonym im lub nabytym przez nich mieniem Skarbu Państwa został określony w art. 5 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym.
- ▶ Ustawodawca przyznał wyżej wymienionym podmiotom uprawnienie do zbywania tego mienia oraz gospodarowania nim, zastrzegając, że powinno się to odbywać zgodnie z ogólnymi zasadami zarządzania mieniem państwowym.

Katalog praw i obowiązków w zakresie gospodarowania mieniem państwowym

Art. 5 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym

Organy administracji publicznej oraz kierownicy jednostek gospodarują nabytym lub powierzonym tym organom lub jednostkom mieniem Skarbu Państwa oraz mogą zbywać jego składniki, a w szczególności:

- ▶ zapewniają wycenę mienia;
- ▶ zabezpieczają mienie przed uszkodzeniem lub zniszczeniem;
- ▶ wykonują czynności związane z naliczaniem należności za mienie udostępnione przed ich przejęciem oraz prowadzą windykację tych należności;

Katalog praw i obowiązków w zakresie gospodarowania mieniem państwowym

Art. 5 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym (cd.)

- ▶ współpracują z innymi organami, które na mocy przepisów odrębnych gospodarują mieniem oraz z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- ▶ podejmują czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na mieniu, o zapłatę należności za korzystanie z mienia, roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenie nabycia spadku, stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie;
- ▶ składają wnioski o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości oraz wpis w księdze wieczystej;
- ▶ zapewniają ochronę tego mienia.

Zasady gospodarowania mieniem państwowym

- ▶ Zgodnie z **zasadą praworządności określonej w art. 7 Konstytucji RP** organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.
- ▶ Zasada praworządności (legalizmu) oznacza, że instytucje publiczne mogą działać wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych na mocy norm prawnych (praworządność formalna).
- ▶ Pracownik merytoryczny, który podejmuje jakiegokolwiek decyzje w zakresie gospodarowania mieniem bez zgody kierownika jednostki oraz bez zachowania zasad wynikających z obowiązujących aktów prawnych lub procedur wewnętrznych, dopuszcza się przekroczenia uprawnień, naruszając tym samym art. 231 § 1 kodeksu karnego. Zgodnie z tym przepisem funkcjonariusz publiczny, który przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Zasady gospodarowania mieniem państwowym

- ▶ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.
- ▶ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
- ▶ Ustawy szczegółowe, np. art. 423 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zasady gospodarowania mieniem państwowym

- ▶ W art. 423 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wskazano, że Skarb Państwa oraz JST mogą przekazywać uczelniom nieruchomości na zasadach i w trybie określonych w ustawie o gospodarce nieruchomościami.
- ▶ Dalej postanowiono, że na zasadach określonych w art 38–41 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym dokonanie przez uczelnię publiczną czynności prawnych w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych (w rozumieniu przepisów o rachunkowości) oraz oddania tych składników do korzystania innemu podmiotowi, na okres dłuższy niż 180 dni w roku kalendarzowym wymaga zgody Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli wartość rynkowa tych składników albo wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej przekracza kwotę 2 000 000 zł. Do wniosku o wyrażenie zgody dołącza się zgodę rady uczelni.

Zasady gospodarowania mieniem państwowym

- ▶ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.
- ▶ Zasady gospodarowania składnikami rzeczowego majątku ruchomego Skarbu Państwa określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, w którym wskazuje szczegółowy sposób:
 - gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego,
 - sprzedaży,
 - dzierżawy,
 - najmu,
 - przekazywania i darowizny,
 - likwidacji,uwzględniając konieczność ochrony interesów Skarbu Państwa.

Gospodarowanie składnikami rzeczowego majątku trwałego

- ▶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa (tekst jedn. DzU z 2022 r., poz. 998 ze zm.)
- ▶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa (DzU z 2022 r., poz. 1617)
- ▶ Przywołane rozporządzenie zmieniające weszło w życie 3 sierpnia 2022 r.

Zbędne lub zużyte składniki mienia ruchomego

- ▶ Zbędne lub zużyte składniki rzeczowego majątku ruchomego mogą być przedmiotem sprzedaży, oddania w najem lub dzierżawę, nieodpłatnego przekazania lub darowizny albo mogą być zlikwidowane.
- ▶ **Zbędne składniki rzeczowego majątku ruchomego** to takie, które:
 - nie są i nie będą mogły być wykorzystane w realizacji zadań związanych z działalnością podmiotu lub
 - nie nadają się do użytkowania ze sprzętem używanym przez jednostkę, a ich przystosowanie byłoby technicznie lub ekonomicznie nieuzasadnione.
- ▶ **Zużyte składniki rzeczowego majątku trwałego** to takie, które utraciły wartości użytkową albo są przestarzałe technicznie lub uszkodzone, a ich naprawa jest nieopłacana ze względu na wysokie koszty.

Zmiany obowiązujące od 3 sierpnia 2022 r.

Zgodnie z wdrożonymi zmianami **wartość składników rzeczowych majątku ruchomego**, które są przedmiotem sprzedaży, oddania w najem lub dzierżawę, nieodpłatnego przekazania albo darowizny, określa się według ich wartości rynkowej, na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia oraz popytu na nie, chyba że co innego wynika z przepisów szczególnych.

Zmiany obowiązujące od 3 sierpnia 2022 r.

- ▶ W § 7 rozporządzenia zmieniono treść ust. 2 i dodano ust. 2a.
- ▶ Zgodnie z aktualnym brzmieniem § 7 ust. 2 organ lub kierownik jednostki – przy podejmowaniu decyzji o zagospodarowaniu zbędnych lub zużytych składników rzeczowych majątku ruchomego przez nieodpłatne przekazanie lub darowiznę – uwzględnia **w pierwszej kolejności potrzeby jednostek sektora finansów publicznych**.
- ▶ W świetle ust. 2a dodanego w § 7 zbędne lub zużyte składniki rzeczowe majątku ruchomego mogą być – bez względu na ich wartość – przedmiotem nieodpłatnego **przekazania na rzecz nieposiadającej osobowości prawnej państwowej jednostki sektora finansów publicznych** bez wcześniejszego podjęcia działań mających na celu sprzedaż, jeżeli przemawia za tym interes publiczny.

Zmiany obowiązujące od 3 sierpnia 2022 r.

- ▶ Wykreślono zapisy wskazujące kwotę 24 000 zł jako znaczną wartość mienia ruchomego podlegającego zagospodarowaniu.
- ▶ Wprowadzono obowiązek informowania Prezesa Prokuraturii Generalnej RP o zamiarze:
 - darowizny albo nieodpłatnego przekazania zbędnych lub zużytych składników majątkowych bez podjęcia próby sprzedaży, jeżeli wartość tych składników przekroczy 100 000 zł;
 - zagospodarowania zbędnych lub zużytych składników majątkowych w określony sposób, jeżeli łączna wartość tych składników przekroczy 200 000 zł.

Wycena zbędnych i zużytych składników rzeczowego majątku ruchomego

Metoda wyceny zbędnych lub zużytych składników rzeczowych majątku ruchomego zależy od sposobu ich zagospodarowywania. Składniki podlegające:

- ▶ sprzedaży, najmowi, dzierżawie, nieodpłatnemu przekazaniu lub darowiźnie – wycenia się według wartości rynkowej;
- ▶ likwidacji – wycenia się według wartości księgowej brutto (w tym przypadku metoda wyceny pozostała bez zmian).

Obowiązki kierownika jednostki

- ▶ Ochrona majątku przez wdrożenie procedur kontroli zarządczej.
- ▶ Zarządzanie okresowych przeglądów składników majątkowych.
- ▶ Powołanie komisji do oceny przydatności składników mienia do dalszego użytkowania.
- ▶ Zamieszczanie – w Biuletynie Informacji Publicznej, na właściwej stronie podmiotowej – informacji o każdym zbędnym lub zużyтым składniku rzeczowym majątku ruchomego (wyjątek stanowią składniki sprzedane pracownikowi, który używał ich w trakcie zatrudnienia).
- ▶ Powołanie komisji do przeprowadzenia przetargu lub aukcji.
- ▶ Powołanie komisji do przeprowadzenia fizycznej likwidacji składników majątkowych.
- ▶ Zgłoszenie Prezesowi Prokuraturii Generalnej RP zamiaru zagospodarowania w określony sposób zbędnych lub zużytych składników mienia.

Zgłoszenie do Prezesa Prokuratorii Generalnej RP

Kierownik jednostki zgłasza Prezesowi Prokuratorii Generalnej RP zamiar zagospodarowania zbędnych lub zużytych składników rzeczowych majątku ruchomego w określony sposób, jeżeli wartość tych składników – łącznie w ramach danego sposobu zagospodarowania – przekracza kwotę:

- ▶ 200 000 zł albo
- ▶ 100 000 zł – gdy zagospodarowanie ma się odbyć bez wcześniejszego podjęcia działań mających na celu sprzedaż, a więc w trybie:
 - § 7 ust. 2a rozporządzenia (nieodpłatne przekazanie na rzecz państwowej JSFP nieposiadającej osobowości prawnej, jeżeli przemawia za tym interes publiczny) albo
 - § 7 ust. 3a rozporządzenia (nieodpłatne przekazanie lub darowizna na rzecz JSFP lub państwowych osób prawnych niezaliczanych do JSFP bądź też darowizna na rzecz jednostek oświatowych, fundacji lub organizacji pożytku publicznego).

Zgłoszenie do Prezesa Prokuratorii Generalnej RP

Do zgłoszenia, dołącza się:

- ▶ protokół odpowiedniej komisji zawierający propozycję zagospodarowania zbędnych i zużytych składników rzeczowego majątku ruchomego;
- ▶ wykaz zbędnych i zużytych składników rzeczowego majątku ruchomego;
- ▶ informację o zbędnych lub zużytych składnikach wraz ze wskazaniem terminu jej zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej;
- ▶ w przypadku zgłoszenia dotyczącego zagospodarowania przez nieodpłatne przekazanie lub darowiznę:
 - wniosek w tej sprawie złożony przez JSFP lub państwową osobę prawną, która nie jest zaliczana do JSFP;
 - projekt protokołu zdawczo-odbiorczego.

Zgłoszenie do Prezesa Prokuratorii Generalnej RP

Darowizny składników rzeczowych majątku ruchomego na rzecz:

- ▶ JSFP lub państwowych osób prawnych niezaliczanych do JSFP;
- ▶ jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 2 ustawy Prawo oświatowe, niebędących JSFP (czyli przedszkoli, szkół, placówek oświatowo-wychowawczych, schronisk młodzieżowych, placówek psychologiczno-pedagogicznych itp.);
- ▶ fundacji lub organizacji pożytku publicznego, które prowadzą działalność charytatywną, opiekuńczą, kulturalną, leczniczą, oświatową, naukową, badawczo-rozwojową, wychowawczą, sportową lub turystyczną (jeśli darowizna jest przeznaczona na realizację ich celów statutowych);

– dokonuje się na pisemny wniosek zainteresowanego podmiotu, który staje się następnie integralną częścią zgłoszenia do Prezesa Prokuratorii Generalnej RP.

Zgłoszenie do Prokuratorii Generalnej – dobra kultury

- ▶ Składniki rzeczowe majątku ruchomego, które stanowią dobra kultury, w tym zabytki w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz związane z tymi składnikami inne składniki rzeczowe majątku ruchomego mogą być przekazane w formie **darowizny jedynie instytucjom kultury albo innym JSFP, do których zadań należy sprawowanie opieki nad zabytkami.**
- ▶ Darowizna może być wówczas dokonana bez wcześniejszego podjęcia działań mających na celu ich sprzedaż.
- ▶ Jeśli wartość wspomnianych składników **nie przekracza kwoty 200 000 zł**, to zamiar dokonania darowizny nie wymaga zgłoszenia do Prezesa Prokuratorii Generalnej RP.

Zgłoszenie do Prezesa Prokuratorii Generalnej RP

Obowiązek zgłoszenia określonego sposobu zagospodarowania zbędnych lub zużytych składników rzeczowych majątku ruchomego nie obejmuje nieodpłatnego przekazania:

- ▶ między placówkami zagranicznymi,
- ▶ między placówkami zagranicznymi a urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Zadania komisji do oceny składników majątkowych

- ▶ Komisja przedstawia organowi albo kierownikowi jednostki propozycje dotyczące dalszego użytkowania albo zakwalifikowania składników mienia do kategorii majątku zbędnego lub zużytego z przeznaczeniem do zagospodarowania w formie:
 - sprzedaży,
 - najmu,
 - dzierżawy,
 - nieodpłatnego przekazania,
 - likwidacji.
- ▶ Komisja sporządza protokół dokumentujący przeprowadzenie oceny.

Likwidacja środka trwałego w jednostce budżetowej

1. LT – wyksięgowanie częściowo zamortyzowanego lub umorzonego środka trwałego z ewidencji bilansowej:

a) wartość początkowa środka trwałego:

- **Ma 011** „Środki trwałe”,
- **Ma 013** „Pozostałe środki trwałe”;

b) dotychczasowe umorzenie:

- **Wn 071** „Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych” (amortyzacja rozłożona w czasie);
- **Wn 072** „Umorzenie pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych” (amortyzacja jednorazowa);

c) wartość nieumorzona:

- **Wn 800** „Fundusz jednostki”.

2. LT – wyksięgowanie całkowicie zamortyzowanego środka trwałego z ewidencji bilansowej:

- **Wn 071** „Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych”;
- **Ma 011** „Środki trwałe”.

XIV FORUM
FINANSÓW
PUBLICZNYCH

21-23.11.2022 r.

Dziękuję za uwagę